

* ГОЛАС РАДЗІМЫ *

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

● № 18 (3630) ●

● АЎТОПАК, 29 ВЕРАСНЯ, 2020

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ў ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

Этна-кірмаш у Тальяці
Стар. 4

Беларускі “Лянок”, што вырас у Даўгаўпілсе
Стар. 5

Літаратар-філосаф з Глуска
Стар. 6

ПАДЗЕЯ

Служыць Айчыне — вялікі гонар

Аляксандр Лукашэнка заступіў на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Цырымонія інаўгурацыі прайшла 23 верасня ў Палацы Незалежнасці.

БЕЛТА

Аляксандр Лукашэнка прыносіць прысягу пры заступленні на пасаду Прэзідэнта

Аляксандр Лукашэнка заступіў на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Цырымонія інаўгурацыі прайшла 23 верасня ў Палацы Незалежнасці.

На ўрачыстае мерапрыемства было запрошана каля сямісот чалавек, сярод іх — вышэйшыя службовыя асобы, дэпутаты Палаты прадстаўнікоў і члены Савета Рэспублікі, кіраўнікі дзяржорганаў і арганізацый, мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, рэспубліканскіх сродкаў масавай інфармацыі, дзеячы навукі, культуры і спорту.

У адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь Прэзідэнт заступае на пасаду пасля прынясення адпаведнай прысягі. Паклаўшы правую руку на Канстытуцыю, Аляксандр Лукашэнка прамовіў яе на беларускай мове. Затым падпісаў акт аб прынясенні прысягі, пасля чаго Старшыня Цэнтральнай камісіі Беларусі па выбарах і

правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў Лідзія Ярмошына ўручыла Аляксандру Лукашэнку пасведчанне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Выступаючы на цырымоніі інаўгурацыі, Аляксандр Лукашэнка заявіў, што дае клятву на вернасць Айчыне і народу з асаблівым пачуццём. “У ім

вельмі шмат гордасці за беларусаў, якія з гонарам прайшлі выпрабаванні на трываласць, перш за ўсё, сваіх перакананняў, — сказаў ён. — Дзень заступлення на пасаду Прэзідэнта — гэта дзень нашай з вамі перамогі, пераканальнай і лёсавызначальнай. Мы не проста выбіралі Прэзідэнта краіны —

мы абаранялі нашыя каштоўнасці, нашае мірнае жыццё, суверэнітэт і незалежнасць. І ў гэтым плане нам трэба будзе яшчэ нямаля зрабіць”.

Кіраўнік дзяржавы заявіў, што гэты год увайдзе ў гісторыю Беларусі як вельмі эмацыйны перыяд: “Нашай дзяржаўнасці быў кінуты беспрэцэдэнтны

выклік — выклік неаднаразова адпрацаваных, безадмоўных тэхналогій знішчэння незалежных дзяржаў. Але мы апынуліся ў ліку вельмі нямногіх — нават, можа быць, адзіных, — дзе “каляровая рэвалюцыя” не адбылася. І гэта выбар беларусаў, якія ні ў якім разе не хочуць страціць краіну”. Тыя падзеі дазволілі пераканацца, што беларусы ў абсалютнай большасці любяць сваю зямлю, жадаюць ёй міру, спакою і росквіту. “Нягледзячы на падштурхоўванні звонку, па-д’ябальску дасканалыя, людзі захавалі павагу адзін да аднаго”.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што “Божым промыслам народ Беларусі лёгка і нечакана здабыў сваю незалежнасць”. На яго думку, тое доўга ўспрымалася як дадзенасць і не шанавалася часам, “сёння ж, выпактаваўшы гэтую перамогу, мы падняліся на новую ступень самасвядомасці. Астываючы ад гарачкі электаральных баталій, мы ўбачылі, як сталее ўся наша нацыя. І хай Беларусь па сусветных мерках зусім яшчэ маладая незалежная дзяржава, але беларусы як нацыя ўжо не дзеці, мы — народ!”, — заявіў Прэзідэнт. → **Стар. 2**

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Святыні старажытнага Турава

Незвычайная падзея адбылася ў кафедральным Свята-Духавым саборы Мінска 26 верасня, у часе ўрачыстай вячэрняй службы на свята Узвіжання. Над вернікамі быў узняты Тураўскі крыж... Святыня, адноўленая ў выніку шматгадовай працы і веры годных людзей.

Напярэдадні падзеі на прэс-канферэнцыі Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі

мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі Венямін назваў аднаўленне Тураўскага крыжа знакавай падзеяй для краіны, сімвалам аднаўлення духоўных традыцый і сувязі пакаленняў: “Мы адраджаем святыні, каб пакінуць іх нашчадкам”.

Нічога не здараецца выпадкова

Тураў, Тураўская зямля — сапраўды сакральнае для Беларусі месца, і найбагатая гісторыя таго краю мае шмат таямніцаў. Гісторыкі сцвярджаюць: там быў як магутны цэнтр фармавання беларускай дзяржаўнасці, так і цэнтр культурнага і духоўнага жыцця. Цэлы шэраг святых беларускай зямлі спалучаны лёсамі з горадам: святы дабраверны князь Барыс Тураўскі, прападобны Марцін Тураўскі, свяціцель Лаўрэнцій — затворнік Пячэрскі і епіскап Тураўскі. А таксама

свяціцель Кірыл, епіскап Тураўскі — найбольш вядомы ў хрысціянскім свеце. Калі шэсць год таму мы гутарылі са знакамітым археолагам Пятром Лысенкам, той запэўніў, што па значнасці і колькасці беларускіх культурных каштоўнасцяў Тураў супернічае з Полацкам...

Мы шмат гаварылі тады з Пятром Федаравічам пра таямніцы Турава. Пра падземныя азёры, якія, напэўна, спарадзілі легенду пра Тураў калодзеж, у якога тры дны — залатое, срэбнае і мядзянае. І калі апошняе будзе прабітае, то, кажуць у народзе тамтэйшым, настане канец свету. Пра незвычайныя саркафагі з чорнага каменя, якія больш нідзе не сустракаюцца. Пра першую знойдзеную на Беларусі кірылічную азбуку, выразаную на самшытавым грабенчыку. І, вядома ж, пра каменныя крыжы, што растуць з зямлі... → **Стар. 7**

Адноўлены Тураўскі крыж

ISSN 0439-3619

9 770439 361003 2 0 0 1 8

ПАДЗЕЯ

Служыць Айчыне — вялікі гонар

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Далей ён падкрэсліў, што, будучы на краі сусветнага крызісу, неабходна вярнуць краіну да бяспечнага жыцця, якое было ў Рэспубліцы заўсёды, прыйсці да грамадскае згоды дзеля будучыні. “І мы тое зробім. Я не магу, не маю права кінучь беларусаў, якія звязалі з дзяржаўным курсам не толькі палітычны свой выбар, але й свае лёсы, будучыню сваіх дзяцей, усіх, хто ў такі складаны для Беларусі перыяд застаўся верным краіне й народу. Гэта тыя, хто гераічна супрацьстаяў пагрозе пандэміі, выяўляючы свае лепшыя прафесійныя ды чалавечыя якасці, хто зброг здаровы сэнс ва ўмовах дэзарыентацыі грамадства. Дзяржаўныя службоўцы й людзі ў пагонах праявілі стойкасць, мужнасць і маналітнасць”, — адзначыў беларускі лідар.

Галоўнакамандуючы звяртаецца з прамовай да вайскоўцаў

Поўны тэкст прамовы Аляксандра Лукашэнка на цырымоніі інаўгурацыі ёсць на афіцыйным партале Прэзідэнта <http://president.gov.by/by/Напрыканцы> яе прамойца заявіў, што Беларусь выходзіць з чарады выпрабаванняў цяжкага высакоснага 2020 года — з абноўленай медыцынай і тэхналогіямі, з сучаснымі формамі самаарганізацыі ды ўзаемападтрымкі грамадства: “Мы правярылі на стрэсаўстойлівасць сельскую гаспадарку, значна ўмацавалі нашу энергетычную бяспеку. Беспрэцэдэнтны знешні націск толькі загартваў нас, зрабіў больш рашучымі й бескампраміснымі ў змаганні за сваё — а чужога нам не трэба”. Аляксандр Лукашэнка ўпэўнены, што ўсіх нас паядноўвае энергія, настойлівасць і адданасць нашай любімай Радзіме — незалежнай і свабоднай, мірнай і бяспечнай, добрай і адкрытай свету. За ўсімі выпрабаваннямі мы не страцілі сябе, а значыць, здольныя самі будаваць тую краіну, якую любім і пра якую марым. “Я зраблю ўсё для таго, каб вы ніколі не пашкадавалі, што першым Прэзідэнтам нашай Беларусі быў я”, — сказаў на заканчэнне Кіраўнік дзяржавы.

Пасля цырымоніі інаўгурацыі Аляксандра Лукашэнка беларускія вайскоўцы прынеслі клятву на вернасць народу й Прэзідэнта. У цырымоніі прынялі ўдзел прадстаўнікі розных родаў войскаў. Яны пакляліся перад беларускім народам і Галоўнакамандуючым, што заўсёды гатовы надзейна абараніць суверэнітэт і тэрытарыяльную цэласнасць Радзімы.

Відэа, фотаматэрыялы з інаўгурацыі Прэзідэнта ёсць па спасылцы http://president.gov.by/ru/news_ru/view/tseremonija-inauguratsii-prezidenta-respubliki-belarus-24574/

Паводле матэрыялаў
Інтэрнэт-партала
Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

СПАДЧЫНА

Сімвалы часу ад Георгія Скрыпнічэнкі

У Музеі “Замкавы комплекс “Мір” 25 верасня адкрылася выстава жывапісу й графікі “Сімвалы часу. Боскае і зямное ў творах Георгія Скрыпнічэнкі”

Знакавая падзея ў культурнай прасторы краіны не адбылася б, калі б не цёплае прыцягненне да сучаснасці ў айчынным выяўленчым мастацтве з боку музейных работнікаў “Замкавага комплексу “Мір” і асабіста дырэктара гэтай асветніцкай установы Аляксандра Лойкі. Пра тое з удзячнасцю казала на адкрыцці куратар выставы

і кіраўніца праекта “Art librum”, мастацтвазнаўца Ала Зміева, прадаўжаючы: “Мы з радасцю везлі ў Мір працы вялікага мастака сучаснасці Георгія Скрыпнічэнкі — бо ведалі, што ім тут будзе ўтульна. І гэтая ўтульнасць няхай дапаможа новым наведнікам музея адкрыць для сябе не толькі гісторыю нашай Айчыны, але й яе сучаснае працытанне вачыма жывапісца й графіка...”

Георгій Скрыпнічэнка, які нарадзіўся ў 1940 годзе ва Украіне, пасля Вялікай Айчыннай вайны разам з бацькамі пераехаў жыць у Слуцк. Там атрымаў мастацкія ўрокі ў таленавітага педагога й графіка Уладзіміра Садзіна. У 1966-м закончыў Мінскае мастацкае вучылішча. Паспрабаваў сябе ў розных тэхніках, пастараўся сумясяціць гістарычна-міфалагічны досвед, філасофскія ацэнкі сусветнага існавання чалавецтва з рэчаіснасцю, з беларускай гісторыяй.

Мастацтвазнаўцы, мастацкія крытыкі лічаць Г. Скрыпнічэнку, які пайшоў з жыцця ў 2015 годзе, паслядоўным сюррэалістам. Хаця на самой справе

Сяргей Мартынаў на адкрыцці выставы

мастакоўскі светагляд беларускага творцы нашмат шырэйшы. Пра тое сведчаць і дзясяткі прац, якія выстаўлены цяпер у адной з залаў у Мірскім замку, а таксама сотні прац Георгія Сяргеевіча, якія раскіданыя па розных музеях свету, знаходзяцца ў калекцыянераў і яго спадчыннікаў.

У адкрыцці выставы прынялі ўдзел былы Міністр замежных спраў Беларусі Сяргей Мартынаў (які доўгі гады сябраваў з мастаком, і цяпер спрыяе пашырэнню вядомасці здзейсненага майстрам), сын мастака Сяргей Скрыпнічэнка, унук Георгія Сяргеевіча — Дамінік Скрыпнічэнка, мастацтвазнаўца, мастацкі крытык Юрый Абдурахманаў.

Сяргей Шычко.
Фота: Канстанцін Дробаў.

Георгій Скрыпнічэнка. Барбара. 1987-2007 гг. Алей, двп.

СА СТУЖКІ НАВІН

Парад расійскіх рэгіёнаў. У Мінску

На мінулым тыдні, які папярэднічаў Сёмаму форуму рэгіёнаў Беларусі ды Расіі (а ён пачаўся 28 верасня), шэраг расійскіх губернатараў прыбылі ў Мінск, некаторыя з іх сустракаліся з Прэзідэнтам Беларусі. Практыка супраць розных гаспадарчых структур краіны непасрэдна з расійскімі рэгіёнамі даўно сябе апраўдвае. І на нядаўніх сустрэчах падкрэслівалася вялікая роля прамых сувязяў з расійскімі рэгіёнамі, асабіста з іх кіраўнікамі для развіцця міждзяржаўных адносін Беларусі ды Расіі.

Сустрэча Аляксандра Лукашэнка з Алегам Кажамякам

22 верасня Аляксандр Лукашэнка сустракаўся з губернатарам Прыморскага краю (ён бываў у нас і як кіраўнік Амурскага краю) Алегам Кажамякам. Абмяркоўваліся планы ўзаемавыгаднай супрацы. Кіраўнік дзяржавы гаварыў пра свае планы наведання далёкаўсходніх рэгіён Расіі, бо й Прэзідэнт Уладзімір Пуцін яму тое раіць: “Я ўжо й дзецям сказаў, што ў наступным годзе абярэм час. Возера Байкал, Алтай, Прымор’е, Сахалін і Камчатка — усё ж такі трэба пабываць і паглядзець на тыя цуды прыроды”.

Адной з падстаў, каб наведання туды, можа стаць удзел беларускіх будаўнікоў ва ўзвядзенні касмадрома Усходні, калі пра тое ўдасца дамовіцца. Пры тым Прэзідэнт падкрэсліў, што канкурэнтная беларуская будаўнічая галіна як па якасці аказваемых паслуг, так і па іх кошце: “Нас там наўрад ці нават японцы перасягнуць альбо карэйцы”. Да таго ж беларускі бок гатовы зрабіць усё неабходнае для паглыблення супрацы з Прыморскім краем. “Хоць вы геаграфічна й далёка знаходзіцеся, ня мала між намі кіламетраў, мы не разглядаем Уладзівастак як нейкі далёкі й чужы горад. Мы вельмі часта ўспамінаем аб сваёй Айчыне — ад Брэста да Уладзівастока. І мы заўсёды будзем развіваць супрацу, — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. — Калі вам патрэбна будзе дапамога, якую мы можам аказаць (вы ведаеце нашы магчымасці), то мы заўсёды гатовыя падлучыцца”.

Губернатар Алег Кажамяка на сустрэчы агучыў задуму: каб у Прымор’і ва ўсіх буйных гарадах былі прадстаўлены беларускія тавары народнага спажывання праз Гандлёвы дом “Беларусь”. Там падабралі ўжо інвестараў, якім тое выгадна.

Развіваць, паглыбляць супрацу з Іркуцкай вобласцю, рэалізоўваць новыя сумесныя праекты Прэзідэнт прапанаваў на сустрэчы з яе губернатарам Ігарам Кобзевым. Стала вядома, у прыватнасці, што ў сібірскай вобласці хочучы скарыстацца досведам Беларусі ў маштабным аднаўленні лясоў. Бо, як адзначыў губернатар, у рэгіёне ёсць два ўнікальныя помнікі прыроды: Сібірская тайга й возера Байкал. Дэлегацыя наведвала беларускія гадавальнікі, знаёмілася з іх досведам працы. Перспектыўнае і ўзаемадзеянне ў сельскай гаспадарцы, зацікаўлены рэгіён у беларускай камунальнай тэхніцы.

Прайшлі таксама сустрэчы Аляксандра Лукашэнка з губернатарам Ленінградскай вобласці Аляксандрам Драздзенкам, губернатарам Пскоўскай вобласці Міхаілам Вядзернікавым. На пачатку размовы з апошнім Прэзідэнт разважаў: “Вы добрыя нашы суседзі. Яны ад Бога, як я часта кажу, іх не выбіраюць. Таму мы заўсёды рады бачыць вас тут. Вы не толькі ад Бога сусед, вы яшчэ й добры сусед. І мы заўсёды будзем ведаць, што вы блізкія нам людзі, і будзем з вамі супрацоўнічаць не толькі зыходзячы з нейкіх грашовых, меркантильных эканамічных інтарэсаў. Гэта натуральна, заўсёды было, ёсць і будзе. Але ў дачыненнях з намі гэта, напэўна, і не галоўнае пытанне. Таму што калі ў нас ёсць добрыя духоўныя стасункі, блізкасць нашых людзей, то эканоміка прыйдзе. Эканоміка заўсёды будзе, калі людзі да гэтага імкнуцца сваёй душой і сэрцам”.

Падрыхтаваў Іван Ждановіч

ДЫАЛОГ СЯБРОЎ

Узбекскія матывы ў нашым краі

Пра тое, як актыўна развіваюцца культурныя ды гуманітарныя стасункі паміж Беларуссю і Узбекістанам, ішла размова ў часе нядаўняга круглага стала ў прэс-цэнтры Дома прэсы

Пэўна, многія ведаюць, што Узбекістан у гады вайны даў прытулак тысячам бежанцаў з Беларусі. Як і пра тое, што сыны Узбекістана мужна змагаліся з ворагам на тэрыторыі Беларусі: як на франтах, так і ў партызанскіх атрадах. Многія прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі Беларусі аказаліся ў Ташкенце ў эвакуацыі. Жыў там з сям'ёй і народны паэт Якуб Колас (з 14 жніўня 1941 да 1 лістапада 1943 года). Там у 1942-м выйшла ягоная кніга вершаў “Голас зямлі”.

актыўна спрыяе ўсталяванню, пашырэнню рознабаковых гуманітарных стасункаў паміж краінамі.

У часе зацікаўленай размовы ў прэс-цэнтры Дома прэсы, якая праходзіла ў фармаце відэаканферэнцыі, гаварылі й пра сумесныя выданні. У хуткім часе калегі з Беларусі ды Узбекістана плануець ажыццявіць некалькі сумесных праектаў на старонках часопісаў і газет ВД “Звязда”: спецыяльнае часопіс “Малодосць” будзе прысвечаны творчасці маладых узбекскіх паэтаў, на старонках газеты “Літаратура і мастацтва”, часопіса “Нёман” з’явіцца творы узбекскіх аўтараў. У планах — выхад кнігі паэта й філосафа Алішэра Наваі на узбекскай і беларускай мовах, кнігі ўзбекскага пісьменніка Кучкора Наркабіла пра падзеі пачатку Вялікай Айчыннай вайны.

У размове за круглым сталом з беларускага боку паўдзельнічалі дырэктар Дзяржаўнага літаратурна-навуковага музея Якуба Коласа Аляксандр Храмы, намеснік дырэктара ВД “Звязда” — галоўны рэдактар газеты “Літаратура і мастацтва” Аляксей Чарота, галоўны рэдактар часопіса “Нёман” Юлія Алейчанка. З узбекскага боку падзяліліся меркаваннямі анлайн пісьменнік Кучкор Наркабіл, празаік, перакладчыца Рысалат Хайдарова, дарадца Міністра па пытаннях эфектыўнасці духоўна-асветніцкай працы, забеспячэнні выканання заканадаўства аб дзяржаўнай мове Рахматула Назараў, начальнік аддзела Упраўлення двухбаковага й шматбаковага супрацоўніцтва з краінамі СНД Фатхула Абдурахманаў ды іншыя зацікаўленыя асобы.

Ганна Лагун

Удзельнікі круглага стала ў Доме прэсы

У часе візіту ва Узбекістан Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка ў 2018 годзе беларускаму Песняру ва ўзбекскай сталіцы быў адкрыты помнік ля будынка Дзяржмузея мастацтваў Узбекістана: як сімвал сяброўства паміж нашымі краінамі. Напярэдадні візіту Прэзідэнта Узбекістана Шаўката Мірзіева ў Беларусь (2019) у Мінску адбыўся I Форум рэгіянаў Беларусі ды Узбекістана. Запрошаны былі на яго й прадстаўнікі гуманітарнай, інфармацыйна-камунікацыйнай, навуковай сфераў. Тады ж прайшлі Дні культуры Узбекістана ў Мінску, а ў Літаратурным музеі Янкі Купалы зладзілі круглы стол “Беларуска-ўзбекскія літаратурныя сувязі”.

Пра гэта гаварылася на сяброўскай імпрэзе, мадэратарам якой быў Аляксандр Карлюкевіч, дырэктар — галоўны рэдактар Выдавецкага дома “Звязда”. У прыватнасці, дарадца па палітычных пытаннях Амбулесады Узбекістана ў Беларусі Даніяр Абідаў, які выступаў анлайн, нагадаў: культурныя й гуманітарныя сувязі паміж Беларуссю і Узбекістанам маюць глыбокія карані. Сам Даніяр Таджыевіч

Адлегласці для размовы — не перашкода

СЛОВА І СПРАВА

Летась у Ташкенце пабачыў свет калектыўны зборнік твораў беларускіх паэтаў у перакладах на ўзбекскую мову

Мінхажыздзін Мірзо

Знак павагі да краіны дабрыні

Кніга так і называецца: “Добры дзень, краіна дабрыні!”. Перакладчык — паэт Мінхажыздзін Мірзо, працаваў тады першым намеснікам старшыні Саюза пісьменнікаў Узбекістана. (Пастановай Урада ад 12 верасня 2019 года Мінхажыздзін Мірзажанавіч Хаджыматаў прызначаны на пасаду кіраўніка Рэспубліканскага цэнтры “Маънавіят ва маърыфат” (“Духоўнасць і асветніцтва”). — Рэд.). Гэтаму талентаму чалавеку й належала ініцыятыва стварэння серыі кніг “Беларуская паэзія”. Выступаючы летась у Жыровічах, на Слонімшчыне, на Міжнародным круглым сталом беларускіх і замежных пісьменнікаў “Мастацкая літаратура як шлях адзін да аднаго” ў прыядадзень Дня беларускага пісьменства-2019, спадар Мінхажыздзін адзначыў, што ў кнігі будзе й праца.

У згаданай кнізе па-ўзбекску загучалі вершы Якуба Коласа, Навума Гальпяровіча, Міколы Мятліцкага, Віктара Шніпа, Леаніда Дранько-Майсюка,

НАПЯРЭДАДНІ

Пад знакам АГРА

Міжнародны форум “Белагра—2020” у чарговы раз адбудзецца ў Мінску. А ўлічваючы складаную эпідэміялагічную абстаноўку ў свеце некаторыя з запланаваных мерапрыемстваў форуму пройдуць у рэжыме відэаканферэнцый, анлайн-прэзентацый.

Да форуму, што мае ўжо слаўныя традыцыі, ёсць вялікі інтарэс у вучоных-аграрыяў, спецыялістаў і кіраўнікоў прадпрыемстваў, што выпускаюць і пастаўляюць для сельскай гаспадаркі машыны й абсталяванне. Міжнародная выстава разгорнецца ў Футбольным манежы (што па праспекце Пераможцаў, 22/2), пройдзе з 29 верасня па 4 кастрычніка. З кожным годам спіс яе ўдзельнікаў папаўняецца прадстаўнікамі новых краін. Летась, напрыклад, аграрная выстава сабрала ў Мінску 560 кампаній з 29 краін. Экспазіцыі прэзентавалі вытворцы з Беларусі, Аўстрыі, Балгарыі, Вялікабрытаніі, Венгрыі ды іншых еўрапейскіх краін. Былі выстаўлены сельгасмашыны й прадукцыя вытворцаў з Германіі, Даніі, Ізраіля, Індыі, Італіі, Канады, Кітая ды іншых краін. І на сёлётай выставе таксама чакаюць нямала ўдзельнікаў з замежжа.

Наваўвядзеннем “Белагра—2020” стане 7-ы міжнародны спецыялізаваны салон “Біягаз—2020”. Наведнікі даведаюцца, як адладжаны цяпер перадавыя тэхналогіі збору, транспарціроўкі, захоўвання сыравіны й выпрацоўкі біягазу, як ідзе бражэнне біямасы ў ёмістасцях. І нават тое, як навучыліся выкарыстоўваць адходы вытворчасці ды пра розныя механізмы, прыборы, што прымяняюцца ў працэсах.

Спецыяльную экспазіцыю дасягненняў беларускіх аграрыяў штогод арганізуе Міністэрства сельскай гаспадаркі й харчавання. Апошнія распрацоўкі прадэманструюць навукова-практычныя цэнтры Нацыянальнай акадэміі навук па механізацыі сельскай гаспадаркі, земляробстве, бульбавадстве, агародніцтве

й харчаванні. А НПЦ НАН Беларусі па жывёлагадоўлі ды “Белплемжываб’яднанне” ладзяць спецыяльную экспазіцыю дасягненняў айчыннай жывёлагадоўлі й птушкаводства.

І яшчэ цікавая навіна: Мінскі трактарны завод выставіць на пляцоўцы ля Футбольнага манежа больш за 15 мадэляў трактароў — і гэта будзе апошнія распрацоўкі прадпрыемства. Сярод іх і многім знаёмы трактар BELARUS-82.3 у абноўленым выглядзе: з новым дысайнам, вялікай колькасцю ўдасканаленняў у

BELARUS-TRACTOR.COM

тэхнічным плане. Як вядома, калёсныя трактары “Беларусь” такога класа могуць выкарыстоўвацца не толькі для падрыхтоўкі глебы пад пасевы, але і ў лясной, камунальнай гаспадарках, на будаўніцтве і ў прамысловасці. Беларускія трактары да таго ж прыстасаваныя для працы ў любых кліматычных умовах. Да іх можна дастасоўваць розныя прылады, механізмы, у тым ліку й замежных вытворцаў.

Наймагутны трактар у лінейцы МТЗ BELARUS-4522, які прызначаны для выканання энергаёмкіх сельгасработ у цягавым і цягава-прывадным рэжымах, таксама набыў новы дызайн. Яго выстаўляць на пляцоўцы інавацыйнай прадукцыі Мінпрама. І перад МТЗ будучыя выставіліся не толькі трактары, але й навіснае абсталяванне вытворчасці беларускіх прадпрыемстваў.

У часе выставы запланавана вялікая колькасць семінараў, сустрэч з вучонымі, распрацоўшчыкамі тэхнікі. Удзел у ёй дапаможа знайсці новых партнёраў, даведацца пра новыя тэндэнцыі ў развіцці аграрнай галіны, прадставіць сваю прадукцыю, абмяняцца досведам.

Ганна Лагун

Ташыны Сівец, Юліі Алейчанкі. “Ведаючы, што Коласа шмат перакладалі ва Узбекістане, я крыху асярожна падыходзіў да пераўвасаблення ягоных вершаў на сваю родную мову, — казаў перакладчык. — Але ж калі кнігу атрымалі чытачы, то водгукі былі прыхільныя. Дык можа з часам я адважуся й зрабіць “узбекскую” кнігу Якуба Коласа. Паэты ж, якіх я выбраў для перакладу, мне сталі сябрамі: як быццам нашы сэрцы судакрануліся. І мне вельмі хочацца паболей даведацца пра іх творчасць”.

У апошнія гады ў Беларусь наведліся ўзбекскія пісьменнікі, літаратуразнаўцы Сіражыддзін Сайід, Анатоль Ліхадзіеўскі, Кучкор Наркабіл, Рысалат Хайдарова. І кожны з іх паехаў з Беларусі са сваім творчым праектам. Так што важная праца, скіраваная на развіццё беларуска-ўзбекскіх літаратурных, гуманітарных сувязяў, робіцца ў тым ліку й пісьменнікамі дружалюбных краін.

Кастусь Лешніца

САПРАЎДНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ

Патрыятызм — гэта вернасць высокім ідэалам

Насычаным на розныя імпрэзы, якія абуджаюць у душах высокія патрыятычныя перажыванні, падмацоўваюць пачуццё вернасці Айчыне, выдаўся верасень-2020 для беларусаў Самарскай вобласці

Сёлета ў Расіі, які ў Беларусі, ладзіцца шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных 75-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. З вялікім захапленнем глядзелі мы, як 9 Мая ў Мінску, нягледзячы на розныя меркаванні ў сувязі з каранавіруснай пандэміяй, быў годна праведзены святочны парад Перамогі. А ваенны парад у Расіі прайшоў 24 чэрвеня. Для Беларусі ды Расіі Дзень Перамогі — адно з самых вялікіх усенародных святаў. Мы, дзе б ні жылі, ганарымся воінамі-пераможцамі, аддаем даніну павагі тым, хто вызваляў свет ад фашызму, шануюем бессмяротны подзвіг нашых мужных папярэднікаў. Па сутнасці, вялікая каштоўнасць патрыятызму і ў тым, каб заставацца ў любых абставінах вернымі тым высокім ідэалам любові да Бацькаўшчыны, якія мы спавядаем.

І гэта ўжо традыцыя: моладзевы актыў, творчыя калектывы самарскай суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” штогод удзельнічаюць ва ўсіх гарадскіх і абласных імпрэзах,

скіраваных на выхаванне моладзі на прыкладах высокай грамадзянскасці, патрыятызму. Бо, як вядома, без духоўнай узвышанасці, без моцнага культурнага складніка ў грамадзянскай супольнасці не можа быць моцным народ, Айчына. Як лічыць прэзідэнт суполкі Ірына Глуская, варта ўсімі сіламі спрыяць і таму, каб умацоўвалася дружба між прадстаўнікамі розных народаў, якія жывуць на самарскай зямлі. Пры тым, заўважае, неабходна памятаць, што патрыятызм — гэта катэгорыя маральная, спалучаная з усім нашым светапоглядом.

Жыхары Самары, госці горада 7 верасня цёпла сустрэклі выступленне заслужанага беларускага вакальнага ансамбля “Каданс”. Ён выступаў у канцэртнай праграме ўнікальнага праекта “Дорога истории — наша Победа”: гэта своеасаблівы інтэрактыўны музей пад адкрытым небам на плошчы імя Куйбышава. Сама ж яна была падзелена на 5 тэматычных зон, якія распавядалі пра побыт гараджан, асаблівасці гарадскога

Самарскія беларусы з сябрамі на этна-кірмашы

жыцця ў ваенную пару. Даваеннаму часу была прысвечана экспазіцыя “Завтра была вайна”, пра пачатак вайны расказвалася ў зоне “Вставай, страна огромная”. Пра ваенныя будні запаснай сталіцы, заводы й галіны вытворчасці, якія ўтварыліся ў гады Вялікай Айчыннай у Куйбышаве, расказвала экспазіцыя “Здесь тыл был фронтом!”. Можна было нават пабываць у зямлянцы, акапе, шпіталі ды ў цэлым пагрузіцца ў атмас-

феру вайны — з дапамогай зоны “Нам дороги эти позабыть нельзя!”. І, нарэшце, пра вызваленчы рух савецкіх войскаў, трыумфальную Перамогу над ворагам і вяртанне пераможцаў на Радзіму расказвала экспазіцыя “Последний бой, он трудный самый”.

Мастацкая кіраўніца вакальнага ансамбля “Каданс” Іна Сухачэўская расказвае, што актыў суполкі, салісткі творчага калектыву з вялікай цікавас-

цю аглядзелі экспазіцыі. Запомнілася ёй, як уважліва маладыя дзяўчаты разглядалі фатаграфіі сваіх аднагодак з ваенных 40-х.

А 12 верасня ў вобласці ў шосты ўжо раз прайшло свята Дзень дружбы народаў — сёлета ў Тальяці. Беларусы на сцэне этна-кірмашу таксама прадстаўляў і згаданы ансамбль “Каданс”, створаны пры Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Самадзейныя артысты спявалі ў Тальяці беларускія песні, сярод якіх ужо вядомыя жыхарам рэгіёна беларускія народныя “Бульбачка” й “Лявоніха”.

Патрыятычнаму выхаванню моладзі на самарскай зямлі спрыяе й аўтарскі праект Ірыны Глускай: Фэстывальны марафон памяці “ЖИВЁМ и ПОМНИМ!”, прысвечаны 75-годдзю Перамогі. Сёлета праект увайшоў у Лонг-ліст конкурсу Грамадскай палаты Расіі ў галіне грамадзянскай актыўнасці.

Мікалай Бойка,
г. Самара

СПЯВАЮЧЫ — ЖЫВЁМ!

Людміла Дзёміна са сваёй “Купалінкай”

Дзень дружбы народаў святкавалі 12 верасня ў Тальяці — з удзелам нашага народнага ансамбля беларускай песні “Купалінка”

Свята, якое ўжо стала традыцыйным у Самарскай вобласці, прайшло ў фармаце этна-кірмашу пад дэвізам “Все мы — Россия”. Ладзілі мерапрыемства грамад-

ская арганізацыя “Саюз народаў Самарскай вобласці” пры падтрымцы абласных Урада й Дома дружбы народаў. Падставілі плячо арганізатарам і Адміністрацыя гарадской акругі Тальяці, Культурны цэнтр “Автоград”.

Тальяці выбралі сёлета месцам правядзення этна-кірмашу не выпадкова: у 2020-м адзначаецца 50-годдзе выпуску пер-

Этна-кірмаш у Тальяці

Міла, Ксенія ды Алена: удзельніцы гурта “Купалінка” на этна-кірмашы

шага аўтамабіля на АўтаВАЗе. І таму Губернатар Дзмітрый Аза-

раў нават абвясціў Год Тальяці ў Самарскай вобласці.

Этна-кірмаш праходзіў на плошчы Свабоды — гэта Цэнтральны ўнутрыгарадскі раён. Для гасцей свята зладзілі яркі канцэрт, у якім выступілі салісты, творчыя калектывы нацыянальных грамадскіх аб’яднанняў Самары, Тальяці ды Самарскай вобласці, калектывы муніцыпальных раёнаў.

Паўдзельнічаў у этна-кірмашы й наш народны ансамбль беларускай песні “Купалінка”. Мы спявалі па-беларуску песню “Родная старонка”, і публіка ўспрыняла яе вельмі цёпла. Нашы дзяўчаты ў бела-блакітных строях, з бялюткімі вышыванымі ручнікамі прыцягнулі ўвагу ўсіх, хто быў на плошчы Свабоды. А як пайшлі першыя акорды мелодыі пес-

ні, то шмат было ахвочых запісаць выступленне “Купалінкі” на відэа, сфатаграфавачы. І цяпер здымкі, што прыемна, гуляюць у розных сацсетках у інтэрнэце.

Жыхары й госці Тальяці вельмі задаволены былі святочнай імпрэзай. Адзначаюць, што праграма свята складзена была цікава ды выказалі пажаданні, каб і наступны Дзень дружбы народаў зноў праходзіў у нашым слаўным Аўтаградзе.

Людміла Дзёміна, кіраўніца праўлення Мясцовай грамадскай арганізацыі “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія “Нёман” гарадской акругі Тальяці”, мастацкая кіраўніца ансамбля беларускай песні “Купалінка”.
Фота: Вольга Кручкова.

Эфектна глядзяцца на тальяцінскай сцэне беларускія дзяўчаты з вышыванымі ручнікамі

ЮБІЛЕЙ

Беларускі “Лянок”, што вырас у Даўгаўпілсе

Новы творчы сезон беларусы латышкага горада на Дзвіне-Даўгаве адкрылі прыгожым юбілейным канцэртам — у плыні чарговых Дзён беларускай культуры

Гурт “Лянок” з сябрамі. Фотаздымак на добры ўспамін.

Для нас адкрыццё новага творчага сезона — кожны год свята. І яно адбылося ў суботу, 5 верасня 2020 года, у канцэртнай зале Дома Адзінства, у плыні шэрагу імпрэзаў штогадовых Дзён беларускай культуры ў Даўгаўпілсе. Цэнтр беларускай культуры (ЦБК) у супрацы з Бе-

нашы каштоўнасці, як родная мова, пісьменнасць, павага да ведаў і адукацыі, пазначаны цяпер у беларускім календары: як Дзень ведаў і Дзень беларускага пісьменства. І менавіта гэтыя агульнанацыянальныя святы, дарэчы, далі старт новаму творчому сезону ЦБК.

ў Даўгаўпілсе Ілья Лапуць, консул Галіна Найдзёнава, Першы сакратар Амбулсады Беларусі ў Латвіі Юры Колесаў. Беларускія дыпламаты высока ацанілі прафесійны ўзровень арганізацыі святочнай імпрэзы, разнастайнасць канцэртнай праграмы. Пра суквецце культур ды важнасць міжнацыянальнай супрацы казалі ў віншаваннях сваіх консул-саветнік Генконсульства Расіі ў Даўгаўпілсе Наталля Пуставалава, консул Беларусі ў Даўгаўпілсе Мікалай Раманкевіч.

А які быў канцэрт! Розныя творчыя калектывы ЦБК — ансамбль беларускай народнай песні “Купалінка”, харавае капэла “Спадчына”, вакальны ансамбль “Пралескі”, дзіцячая

рыны Медунецкай. Танцавалі ў розных, можна сказаць, стылях: лірычна, гумарыстычна, зухавата. Нашы танцоры-юбіляры пачулі шмат добрых, цёплых слоў, атрымалі падзякі ды граматы ад Упраўлення культуры, Цэнтра беларускай культуры, Генконсульства Беларусі ў Даўгаўпілсе. Былі й падарункі ад сяброў, калег, праўлення суполкі “Уздым”. Былі запрошаны на юбілей “Лянка” й яго папярэднія харэографы: Вера Кохан і Алег Захарнёў. І гэтыя паважныя людзі, сустрэтыя бурнымі апладысметамі залы й саміх артыстаў, са сцэны, з цяжкасцю стрымліваючы эмоцыі ды слёзы на вачах, душэўна віншавалі сваіх былых падпечных. І пры тым адзначалі: узрасло майстэрства, ёсць творчы рост!

Супрацоўнікі, актывісты Цэнтра беларускай культуры па традыцыі на свяце прымалі віншаванні ад сваіх калег. Добрыя словы пачулі мы ад кіраўніцы Цэнтра рускай культуры, дэпутаткі самакіравання Наталлі Кажанавай, кіраўніцы Цэнтра польскай культуры Жанны Станкевіч, кіраўніцы Цэнтра ўкраінскай культуры “Мрія” Надзеі Стахоўскай. Дарэчы, і ансамблі гэтых цэнтраў таксама парадавалі гледачоў сваімі нацыянальнымі песнямі, танцамі. Кіраўніца Дома Адзінства Рэгіна Османэ з букетам белых руж пажадала ЦБК паспяховага старту сезона. Дарэчы, менавіта наш канцэрт стаў першым у

зале пасля працяглага перыяду абмежаванняў у сувязі з пандэміяй. Так што — маем гонар!

Гледачы бурнымі апладысметамі выказвалі свой добры настрой, свой атрыманы пазітыў ад канцэрта. Кіраўніца ЦБК Жанна Раманоўская расчуліла-

Жанна Раманоўская

ся, дзякавала гасцям, усім аматарскім калектывам, якія выступалі. Ды й гледачам — таксама: якія не адправіліся капачь бульбу, а прыйшлі на беларускі канцэрт. А таксама прынесла прабачэнні ўсім, каму не хапіла месца ў глядзельнай зале. Асаблівыя словы падзякі выказала кіраўніцтву й супрацоўнікам Дома Адзінства.

Марыя Памецька, метадыстка Цэнтра беларускай культуры, г. Даўгаўпілсе

Артысткі “Лянка” танцуюць на юбілейным канцэрте

ларускім культурна-асветніцкім таварыствам “Уздым” зладзілі святочны канцэрт пад знакам 20-годдзя танцавальнага гурта “Лянок”.

Дні беларускай культуры ў Даўгаўпілсе — каштоўны наш супольны набытак, важная традыцыя моцнай, творчай, актыўнай мясцовай суполкі беларусаў. Такі фармат штогадовых культурна-асветніцкіх імпрэзаў дае нам дзівосную магчымасць знаёміць жыхароў Латвіі з беларускімі традыцыямі ды звычаямі, з багатай культурнай спадчынай Бацькаўшчыны. Спрадвечныя

Святочную імпрэзу сёлета ўрачыста віталі-адкрывалі намеснік старшыні Даўгаўпілскай гарадской Думы Яніс Дукшыньскі, старшы арганізатар культурных мерапрыемстваў Упраўлення культуры Дыяна Солданэ. У сваіх выступак яны звярнулі ўвагу: беларусы, а таксама й Цэнтр беларускай культуры у шматнацыянальнай прасторы горада маюць вялікую значнасць і заслужаную папулярнасць.

Упершыню пабывалі на Днях беларускай культуры новы Генеральны консул Беларусі

Святочны торт

студыя “Скарбніца”, танцавальны калектыв “Лянок” — паказалі яркую, незабыўную праграму. Да таго ж прэм’ернымі былі многія з песень. І асновай канцэрта, вядома ж, сталі паказальныя выступленні артыстаў гурта “Лянок” пад кіраўніцтвам харэографа Ма-

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

У Сусветны дзень чысціні, які адзначаецца 19 верасня, ва ўборцы тэрыторыі горада паўдзельнічала ліепайская беларуская суполка “Мара”.

Абед пасля працы на свежым паветры

Працавала ў Ліепай экаталака

Чулі пра Сусветны дзень чысціні? Гэта міжнародны рух энтузіястаў, штогадовая падзея. А ўпершыню Дзень чысціні прайшоў у Эстоніі 15 верасня 2018 года. Мэта руху: дапамагчы людзям глыбей усваяць маштабы праблемы адходаў і зрабіць пасілы ўнёсак у яе вырашэнне. Гэта была найбуйнейшая ў гісторыі грамадзянская ініцыятыва: у адзін дзень у парадак сваю зямлю прыводзілі жыхары 158 краін.

У суботу, 19 верасня, ва ўборцы тэрыторыі горада паўдзельнічала ліепайская беларуская суполка “Мара”. І такім чынам адкрываўся ў нас ужо сёмы сезон праекта “Латвія і Беларусь. Насустрач адзін аднаму”. Удзельнікі праекта — навучэнцы Ліепайскага марскога каледжа, Ліепайскага дзяржаўнага тэхнікума і Ліепайскай сярэдняй школы Ліедага. Усе гадзі кіруюць праектам актывісты суполкі “Мара”.

Па традыцыі праект стартаваў правядзеннем экаталакі: мы прыводзіліся ў парадак месцы адпачынку “Беберліні” ў Ліепай. Падлеткі мелі маг-

чымасць таксама паўдзельнічаць у спартыўных спаборніцтвах. А ў канцы талакі ды гульняў на свежым паветры вельмі дарэчы прыйшлася бульба з мясам — гатавалі страву на адкрытым агні — ды гарбатка з духмяных лясных ягад.

У плыні праекта “Латвія і Беларусь. Насустрач адзін аднаму” плануецца шэраг розных імпрэзаў, мэта якіх — пазнаёміць хлопцаў і дзяўчат, якая жывуць у Латвіі ды прадстаўляюць розныя нацыянальнасці, з традыцыямі беларускага й латвійскага народаў. А мэта экаталакі — згуртаваць удзельнікаў праекта для далейшай супрацы. “Падлеткі спагадныя, з вялікім задавальненнем прынялі ўдзел ва ўборцы тэрыторыі”, — адзначае кіраўніца праекта Жанна Буйніцкая. З радасцю падзялілася назіраннем: за час пасля завяршэння 6-га сезона праекта (летась у снежні) да пачатку новага яго ўдзельнікі з неацярпеннем чакалі такіх імпрэзаў ды, вядома ж, рыхтуюцца да чарговай паездкі ў Беларусь.

Анжэла Фаміна, г. Ліепая

Літаратар-філосаф з Глуска

Таленавіты паэт-“маладняковец” Янка Бобрык прысвяціў свае лепшыя творы малой радзіме, а загінуў ад голаду ў Ленінградскую блакаду

Сёлета 21 ліпеня споўнілася 115 гадоў з дня нараджэння Янкі (Івана Іванавіча) Бобрыка (1905–1942). Пабачыў ён свет у Глуску, з маленства шмат мог і ўмеў. Авалодаў, скажам, кавальскім рамством: бацька ж меў рэпутацыю лепшага ў воласці каваля. Пазней Янка з поспехам спрабаваў сябе як актёр, мас-

Алесь Дудар, Пятрусь Броўка. У 1926-м выйшаў паэтычны зборнік “Пунсовае ранне” трох маладых паэтаў: Алесь Звонака, Янкі Туміловіча ды Янкі Бобрыка.

У 1929-м, закончыўшы ўніверсітэт, Янка пачаў працаваць па спецыяльнасці ў “Белдзяржкіно”: у тандэме з Алесем Звонакам пісаў кінасцэнары. Паводле іх

Валерый Маракоў, Янка Бобрык і Яўгенія Пфляўмбаўм гартаюць кнігі з бібліятэкі “Маладняка”. Менск, 1925 г.

так. Але галоўнай сферай для творчага самавыяўлення ў яго заўсёды была паэзія.

Ураджэнец Глуска разумеў, што цяжка быць майстрам у паэзіі, не маючы адпаведнай літаратурна-лінгвістычнай адукацыі. У 1924 годзе ён уліўся ў шэрагі студэнтаў адпаведнага аддзялення педфака Беларускага дзяржуніверсітэта. Дарэчы, у Менску (так пісалася назва беларускай сталіцы) працаваў тады хірургам яго старэйшы брат Мікалай — з яго дапамогай Янка пазнаёміўся з паэтам Валерыем Мараковым. Яны пасябравалі. Час ад часу наведвала братоў у сталіцы іх родная сястра Маруся.

У 1924 годзе быў апублікаваны першы верш Янкі Бобрыка. У той час у Менску было шэраг літаб’яднанняў, і юнак выбраў “Маладняк”. Там найбольш папулярным быў Уладзімір Дубоўка: ён як магніт прыцягваў моладзь. А Янка Бобрык нават кіраваў мінскім філіялам суполкі. Ураджэнец Глуска й землякоў сваіх знаёміў з творчасцю чальцоў “Маладняка” (суполка існавала з лістапада 1923-га па лістапад 1928-га года). (Ва ўспамінах вядомага паэта Сяргея Грахоўскага знаходзім: “Прыязджаючы дадому, ён заўсёды прывозіў ладны стосік маладнякоўскіх кніжачак і раздаваў іх чытаць мясцовым аматарам літаратуры. Вечарамі ў кавалёвай хатцы збіралася поўна людзей, чыталі ўголос, рагаталі, часта “падсольвалі” асобныя мясціны моцным і дасціпным слоўцам. Як толькі прыязджаў Янка, я становіўся яго цэнём. Тады й пачаў (каб ніхто не ведаў) крэмзаць свае вершы”. Ці вось яшчэ цікавы ўрываў: “Па дарозе з Добруша да майго дзядзькі завярнуў ягоны сын, малады паэт Янка Бобрык са сваім таварышам Петрусём Броўкам. У Добрушы яны разам з ленінградскімі пісьменнікамі “выцягвалі з прарыву” папяровую фабрыку “Герой працы” й заскочылі адведца Янкавых бацькоў. У малосенькай хатцы адразу стала цесна й людна: прыходзілі суседзі й суседкі нібыта пазычыць солі ці рэшта, каб зірнуць на “менскіх пісцеляў”, перакінуцца словам з Янкам, пабачыць яго таварыша”. — Рэд.) У найблізкае кола творчых і сяброўскіх зносін Янкі Бобрыка ўваходзілі Паўлюк Трус, Валерый Маракоў (пасябравалі паэты раней, чым уступілі ў літаб’яднанне), Віктар Казлоўскі, Сяргей Дарожны, Максім Лужанін, Пятро Глебка, Тодар Кляшторны,

быў зняты шэраг фільмаў. А ў 1932 годзе Я. Бобрык і Л. Кацнельсон выканалі даручэнне ЦК КП (б) Беларусі — напісалі “Доклад об основных этапах развития белорусской кинематографии”, які лёг на стол Першаму сакратару. (Па ўсёй бачнасці, то быў Мікалай Гікала: ён узначальваў ЦК у 1932–1937 гадах. — Рэд.) І яму, кажучы, напісанае спадабалася. У 1930-м з’явілася буйная паэма Янкі Бобрыка “Галіна”, твор аб прадстаўніках сельскай інтэлігенцыі. Бобрык падкрэслівае важную ролю гэтых людзей у сацыяльнай перабудове савецкай вёскі.

У 1932-м Янка Бобрык стаў ленінградскім беларусам: кажучы, па жорсткім патрабаванні сябра, паэта-футурыста Паўлюка Шукайлы. І такім жа чынам у паўночнай сталіцы Расіі апынуліся Алесь Звонак, Зінаіда Бандарына. Дарэчы, і тады ў Піцеры жыло шмат беларусаў, і Шукайла нават стварыў там беларускую літаратурную арганізацыю. Паўлюк быў проста ўпэўнены, што ўсе трое ўпрыгожаць яе, будуць запатрабаваныя ў Дзяржаўнай акадэміі мастацтвазнаўства. І не памыліўся: дзяржакадэмія пачала адлік гісторыі выключна дзякуючы прабіўнай сіле Шукайлы. Была свая логіка ў тым, што ён стаў яе першым кіраўніком. Шукайла займаў адначасова й прэстыжную пасаду яе віцэ-прэзідэнта. (Магчыма, не столькі пра “паэтычнае ўпрыгажэнне” горада на Няве беларускімі талентамі дбаў былі “маладняковец”, ураджэнец Ваўкавыскага павета Гародзеншчыны Паўлюк Шукайла (1904–1939). Пэўна ж, клапаціўся й пра тое, каб ацалелі ягоныя сябры ў віхурную пару палітрэпрэсій, якія пачаліся ў Беларусі ў 1930 годзе. Цяпер жа вядома: нават Янка Купала 22 лістапада 1930 года, якога цягалі на допыты, напісаў перадсмяротны ліст, узяў нож і загнаў яго сабе ў жывот. Гэтак спрабаваў скончыць жыццё самагубствам, але паэта ўратавалі. А Паўлюк Шукайла быў арыштаваны АДПУ СССР па справе міфічнага “Саюзу вызвалення Беларусі” ў верасні 1932 года — і тады ацалёў. Другі ж раз арыштавалі яго ў Маскве ўвосень 1938-га. 13 красавіка 1939 года Ваенная калегія Вярхоўнага суда СССР вынесла прысуд: вышэйшая мера пакарання. Расстраляны 14 красавіка, пахаваны на могілках “Коммунарка” пад Масквой. — Рэд.)

Першыя два гады ў Ленінградзе Янка Бобрык вучыўся ў аспірантуры Дзярж-

акадэміі мастацтвазнаўства, пісаў кандыдацкую. Потым... паехаў настаўнічаць: у Беларусь, у Мілаславіцкую сямігодку. (Мілаславічы цяпер — у Клімавіцкім раёне Магілёўшчыны. — Рэд.) Сябры закідвалі яго лістамі з пажаданнямі хутчэйшага вяртання — і ўрэшце ён вярнуўся. Быў навуковым супрацоўнікам згаданай акадэміі, затым галоўным рэдактарам ва ўпраўленні па справах мастацтваў Ленгарвыканкама. У 1938-м узяў шлюб з Наталляй Вішнеўскай. А два папярэднія мужы яе абвешчаны былі ворагамі народа, так што савецкі працаўнік яўна рызыкаваў, і не толькі кар’ерай. І ўвогуле Янка Бобрык не цураўся тых сяброў, якія сталі вязнямі сталінскіх лагераў па 58-м артыкуле. Гэтаксама паступаў і ягоны брат. Вядома, што калі Сяргей Грахоўскі, стрыечны іх брат, апынуўся ў няволі, то Мікалай Бобрык яго падтрымліваў. (Ва ўспамінах Сяргея Грахоўскага: “Яшчэ верылася, што пераканаюцца ў маёй невінаватасці й пусцяць дамоў. А там мая маладзенькая жонка з дня на дзень чакае дзіцяці. Як яна? Што з ёю? Хто ёй дапаможа? Нашы ж людзі выхаваны ў спрадвечнай пільнасці, у страху, нават блізка адварочваюцца ад сям’і пакутніка. Але я памыліўся. Тады, калі дзеці выракаліся бацькоў “ворагаў народа”, жонкі — мужоў, мой дваюродны брат, славуці хірург Мікалай Іванавіч Бобрык, не толькі не адварнуўся ад маёй няшчаснай жонкі, ён не баяўся званіць па тэлефоне майму следчаму, становіцца перад турмой у чаргу з перадачаю для мяне, ён не пакі-

Наталля Вішнеўская ў маладосці

даў мяне да апошняга дня маёй няволі”. Ва ўспамінах пра бацьку “Не адкладай сустрэчу на пасля...” Таццяна Грахоўская таксама піша пра высакародныя ўчынкі Міколы Бобрыка: “У Сібіры ў нас былі прыгожыя “магасцінныя” цацкі. Прысылаў татаў стрыечны брат, дзядзька Мікола (Бобрык Мікалай Іванавіч). Ён нам прысылаў і арэхі, і яблыкі, і кніжкі, і многае іншае, але некалькі цацак жыве

Ад рэдакцыі. У артыкуле Людмілы Рублеўскай “Янка Бобрык, сын кузнеца из Глуска” (СБ, 24.08. 2015) ёсць таксама іншыя цікавыя звесткі пра жыццё, акружэнне, творчасць нашага земляка. У прыватнасці, пра тое, што паэтэса Наталля Вішнеўская разам з Янкам Бобрыкам уваходзіла ў “Маладняк”. І яна ж выдала паэтычны зборнік — сумесна з Яўгеніяй Пфляўмбаўм ды згаданай у тэксце Зінаідай Бандарынай. Наталля стала жонкай паэта Алесь Дудара. Калі ж той быў рэпрэсаваны, перад ёй зачыніліся ўсе дзверы. Ёй удалося закончыць універсітэт, і потым яна з’ехала ў Маскву. Там сустрэла яшчэ аднаго “маладнякоўца” — Алесь Звонака, і вышла замуж за яго. Абодва вярнуліся ў Мінск — і трапілі пад новую хвалю рэпрэсій: Алесь Звонака арыштавалі. У тую трагічную пару Алесь Дудара расстралялі: у мінскім Пішчалаўскім замку ў ліку 36 чалавек, пакараных смерцю ў ноч з 29 па 30 кастрычніка 1937 года. Паэта Алесь Звонака саслалі ў Магаданскую вобласць. Вось тады Вішнеўская перабралася ў Ленінград. У Людмілы Рублеўскай чытаем: “Старые друзья, потеряв под колесами кровавого режима близких людей, находят друг у друга утешение...”

Янка Бобрык. 1931 г.

і сёння. Цацкі заўсёды вазілі за сабою. Вясковыя дзеці, амаль скрозь пасляваенныя бязбацькавічы, рабілі цацкі самі. Асабліва папулярнымі былі ланцугі з каляровай паперы. Колца сіняе, колца ружовае, колца жоўтае... Мне таксама хацелася рабіць ланцугі, але тата папрасіў: “Не трэба, дачушка, я вельмі не люблю ланцугоў...”. — Рэд.)

Працаваў Янка Бобрык у Ленгарвыканкаме і ў 1941-м, калі пачалася вайна. Ён хацеў пайсці на фронт, ваяваць з ворагам, але былі медыцынскія супрацьпаказанні, якія й прадвызначылі афіцыйнае зняцце яго з ваеннага ўліку. І ўсё ж чалавек, праявіўшы цвёрдасць і напор, трапіў добраахвотнікам у народнае апалчэнне. Там і быў 11 месяцаў. А далей Наталлі Вішнеўскай прапанавалі эвакуацыю разам з дзіцячым домам, у якім яна працавала. Паводле правілаў, яна магла ўзяць з сабою мужа. Ды Іван Іванавіч адмовіўся: бо лічыў, што блакаду павінен перажываць разам з горадам, у якім працаваў да вайны... У разгар лета 42-га санітары ў часе традыцыйнага абыходу ленінградскіх вуліц знайшлі мужчыну ў вельмі цяжкім стане. Устанавілі: гэта Іван Бобрык. Паэт апынуўся ў бальніцы. Чатыры тыдні спрабавалі яго паставіць на ногі, але дарэмна: 25 жніўня 1942 года беларус-блакаднік памёр. І пахавалі яго на Піскароўскіх могілках, а ягоны архіў прапаў.

Напрыканцы варта заваўважыць: пасля выхаду паэмы “Галіна” літаратурная дзейнасць Янкі Бобрыка не спынялася. Прычым ягоныя творы паэзіі, прозы 1930–42 гадоў яшчэ больш дасканалыя. Аналізуючы паэтычныя творы, апавесці, нарысы Янкі Бобрыка можна зрабіць выснову: гэта быў літаратар-філосаф, літаратар-псіхолог, літаратар-гуманіст, літаратар-патрыёт, які ўпісаў свае важкія радкі ў энцыклапедыю беларускіх народных характараў. Адметная й мова ягоных твораў, у якіх упершыню сустракаюцца многія словы й выразы. Яны ці то прыдуманы аўтарам, ці то запазычаныя з родных мясцін: з Глушчыны, з Магілёўшчыны.

Вядома, што ўдава Янкі Бобрыка, Наталля Вішнеўская, усынавіла двух хлопчыкаў-дзетдомаўцаў, замяніўшы ім родную маці. Тыя выхаванцы знайшлі сябе ў жыцці: з дзяцінства захварэлі морам, а з гадамі сталі капітанамі далёкага плавання.

Міхаіл Стралец,
доктар гістарычных навук, прафесар

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Я глядзела на гіпсавы партрэт маладой тураўчанкі, рэканструяваны паводле парэшткаў з пахавання, і мне здавалася, што гэта рысы нашай сучасніцы, разумнай і адважнай.

Памяць Пятра Лысенкі ў Тураве варта было б, аддаючы належнае ягонаму важкаму наробку ў нашай культуры, ушанаваць належным чынам. Менавіта ж ён, археолаг, на ўзгорку ля Прыпяці, дзе мясцовыя жыхары пасвілі жывёлу, знайшоў падмурак старажытнага праваслаўнага сабора. Храм быў падобны да Кіеўскай і Полацкай Сафіі, а закладвалі яго ў 50–70-х гадах XII стагоддзя па дабраславенні багаслова і першага беларускага пісьменніка епіскапа Кірылы Тураўскага. Сабор той прастаяў нядоўга і быў разбураны ў 1230 годзе ў выніку моцнага землятруса, эпіцэнтр якога быў у Карпатах. Гаварылі мы й пра самога Кірылу Тураўскага. Ён, аказваецца, выходзіў з асяродку грэчаскіх інтэлектуалаў, якія на той час жылі ў Тураве, пры двары княгіні Варвары, а сама ж княгіня была сястрой візантыйскіх імператараў. І пра тое, колькі страчана ў часе беларускіх гістарычна-культурных каштоўнасцяў, і колькі яшчэ трэба зрабіць па зберажэнні таго, што ацалела, у Тураве...

У часе размовы слышны гісторык дастаў з шафы незвычайны металічны крыж-рэканструкцыю, якую калісьці зрабіў сам разам з сынам Фёдарам, тады яшчэ школьнікам. Да крыжа прымацаваныя былі чатыры відавочна старажытныя абразкі... Пётр Фёдаравіч знайшоў іх, казаў, у 1962 годзе, калі вяліся раскопкі Тураўскага гарадзішча на слаі XII-XIII стагоддзяў і вызначыў каштоўную знаходку як часткі напастольнага крыжа Тураўскага епіскапальнага храма. Гісторык марыў, каб калі-небудзь той крыж быў узноўлены, падобна да крыжа Еўфрасіні Полацкай.

Што ж, часам беларускія артэфакты сапраўды вяртаюцца. Магчыма, ёсць на тое нейкія свае тэрміны, ведаць якія нам не дадзена. Вось раптам у Лондане знаходзіцца ў бібліятэцы асобнік першага беларускага буквара. Ці ў вёсцы Вішнева на Смаргоншчыне — карціна славутага Яна Дамеля. Альбо выявіцца ў якімсьці архіве новы рукапіс Максіма Багдановіча ці Уладзіміра Дубоўкі... Нават калі сама каштоўнасць знішчана, то неабякава, таленавітыя людзі адновяць яе — з глыбокай павагай да рарытэту.

Здзейснілася й мара Пятра Фёдаравіча. Праўда, так накіравана было, што не дажыў ён да яе ўвасаблення ўсяго некалькі месяцаў. Але ж бываў на пасяджэннях, дзе абмяркоўваўся праект, і не выказваўся супраць эскіза крыжа, як сцвярджае старшыня Сінадальнага аддзела па царкоўным мастацтве, архітэктары й рэстаўрацыі Беларускай праваслаўнай царквы Марыя Нецвятаева. Менавіта яна была прызначаная куратарам працаў па аднаўленні Тураўскага крыжа, яна ж і аўтар яго канцэпцыі. Для спадарыні Марыі то было царкоўнае паслушэнства, можна сказаць, духоўны подзвіг, бо рабілася дабрачынна.

— На аб’яўлены ў 2018 годзе конкурс эскізаў было прадстаў-

Тураўскі крыж у кафедральным Свята-Духавым саборы Мінска

Святыні старажытнага Турава

лена дзевяць прац, — распавядае Марыя Валянцінаўна. — Мы хацелі зрабіць конкурс максімальна незалежным, праекты падаваліся пад нумарамі. У журы пад старшынствам мітрапаліта Паўла ўваходзілі прадстаўнікі Акадэміі мастацтваў ды Акадэміі навук. Былі адзначаны тры праекты. Першае места заняў эскіз Алены Андрушчанкі, другое і трэцяе — праекты аўтарскага калектыву пад кіраўніцтвам Ігара Гардзіёнкі і скульптара Андрэя Хацяноўскага. Працы па ўзнаўленні крыжа пачаліся па ініцыятыве Сяргея Мікалаевіча Румаса, які на той час узначальваў ААТ “Банк Развіцця Рэспублікі Беларусь”. Банкам і былі прафінансаваны ўсе працы па ўзнаўленні. Было прынята рашэнне зрабіць два крыжы: каб адзін зберагаўся ў царкве, другі — у Акадэміі навук.

— Які з іх упрыгожваюць абразкі, знойдзеныя Пятром Фёдаравічам?

— Здзейсніць такую задуму не ўдалося, бо ўсе рэчы навукоўца паводле ягонага жадання перададзеныя ў Нацыянальны гістарычны музей. Але іх аднавілі па сярэднявечнай тэхналогіі.

— Чула спрэчкі: а ці сапраўды знойдзеныя абразкі былі часткай напастольнага крыжа?

— Гэта гіпотэза, але яна мае абгрунтаванне. Ва ўсім свеце норма — рэканструяваць артэфакты па фрагментах, ведаючы характэрныя рысы культуры эпохі й рэгіёна. Пётр Фёдаравіч таксама абапіраўся на свае веды. Абразкі, знойдзеныя ім, не былі падпісаныя. Гэта значыла, што яны — частка нечага, і подпісы засталіся на той рэчы, да якой яны былі прымацаваныя. Пра што сведчыў і зваротны, пляскаты іх бок. Памеры казалі, што гэта быў крыж — толькі для яго маглі рабіцца ў той час абразкі такога памеру. А памер усяго крыжа заклаў Пётр Фёдаравіч: 52 сантыметры. Вядома, нідзе

не напісана, што напастольны крыж павінен быць менавіта вось такой даўжыні, але мы зноў жа на традыцыю абапіраліся, тую, якая была ў канцы XII — пачатку XIII стагоддзяў.

— Пётр Фёдаравіч казаў пра візантыйскі ўплыў, які тады адчуваўся ў Тураве — дзякуючы княгіні Варвары. А ў Тураўскім крыжы ён таксама прасочваецца?

— Мы не хацелі, каб крыж быў зроблены “пад Візантыю”, ці нейкі гатычны. Мы ставілі ўмову, каб гэта была беларуская нацыянальная святыня. Так, я заўважала, напрыклад, у казанях Кірылы Тураўскага калькі з узораў візантыйскай культуры, але там шмат і свайго, самабытнага. Старажытны Тураў вельмі важны быў і для Захаду. Скажаць, што ён быў чыста пад візантыйскім уплывам, нельга. І калі мітрапаліт Венямін прымаў вырабленыя крыжы, многія выказваліся, што гэта самабытны беларускі артэфакт.

— Вядома, напрошваецца аналогія з крыжам Еўфрасіні Полацкай...

— Так, крыж Еўфрасіні паўплываў на канцэпцыю Тураўскага. Полацкі крыж — гэта думкі пра сям’ю, там ёсць выявы святых апекуноў бацькоў Еўфрасіні. Канцэпцыя Тураўскага крыжа нараджалася ў мяне доўга і пакутліва. Толькі калі мы з маім мужам, святаром, паехалі ў Пінск на моладзевы злёт, і я наведла свой улюбёны Музей Беларускага Палесся, а потым пابلукала па Пінску й Тураве, то ўсё склалася. Вонкавы бок крыжа — гэта светабудова. Моманты Укражывання. Наверсе — смарагд. У цэнтры няма выявы Госпада, але ззяе рубін: як у старажытнасці казалі, лал. Гэта й ёсць адсылка да Цела й Крыві Госпадніх. Мы абапіраліся на багаслоўскі кантэкст, а XII стагоддзе напоўненае спрэчкамі пра Ахвяру Госпаднюю і цялеснасць Хрыста. Збо-

ку — выявы Божае Маці ды Іана Багаслова, ніжэй — Кірылы Тураўскага. А вось з наступным абразком звязаны самыя вялікія спрэчкі. Бо Пётр Фёдаравіч атрыбуціраваў яго як выяву прападобнамучаніцы. Але такое адзенне, як на выяве, на той час не магло быць адзеннем схімнацы. Пошукі, параўнанні засведчылі, што гэта вопратка князя. І я прыйшла да высновы, што на абразку — Андрэй Багалюбскі, які быў і князем тураўскім, і князем кіеўскім, а яго забойства зрабілася сенсацияй таго

Знойдзеныя Пятром Лысенкам абразкі аднавілі з выкарыстаннем сярэднявечнай тэхналогіі

часу. Яшчэ адна выява — мучаніца Варвара, алякунка тураўскай княгіні Варвары. Такім чынам выбудоваецца іерархія: свяціцель — князь — міранін. На зваротным баку — свая гісторыя. Заказчыкам крыжа мог быць князь тураўскі Глеб, які ў хрышчэнні стаў Міхаілам, таму — выява архангела Міхаіла. І мы не маглі забыць дзвюх персон, без якіх крыж не быў бы адноўлены: Пятра Лысенку і мітрапаліта Паўла, таму змясцілі выяву святых Пятра і Паўла. А з бакоў крыжа вельмі важная дэталі, якая ўсё спалучае: выказванне Кірылы Тураўскага.

Крыжы не выпадкова зробленыя з самых дарагіх матэрыя-

лаў. Марыя Валянцінаўна тлумачыць гэта ментальнасцю нашых продкаў: Богу мусілі ахвяраваць найдарагое, найлепшае, як для ўласных бацькоў, любімых людзей. Дарэчы, на свінцовых абразках, знойдзеных у гарадзішчы, знайшлі рэшткі золата, а майстры аднавілі старажытную тэхналогію, дзякуючы якой паўзверх свінцовай формы ўзнікаў залаты абраз. Таму, каб гэта можна было назваць аднаўленнем, а не проста падробкай, крыжы мусілі быць залатымі ды аздобленымі сапраўднымі каштоўнымі камянямі. На што, вядома, спатрэбіліся сродкі.

Старшыня праўлення ААТ “Банк развіцця Рэспублікі Беларусь” Андрэй Жышкевіч на прэс-канферэнцыі распавёў, што аднаўленне Тураўскага крыжа адбылося ў межах праграмы банка “Культурная спадчына Беларусі”, якая рэалізуецца з 2015 года: “Тураўскі крыж, на мой погляд, з’яўляецца адным з важных і сімвалічных аб’ектаў ідэнтычнасці Беларусі. І як у любым добрым пачынанні, тут удала сушыліся для нас зоркі, каб задуманае здзейснілася. З аднаго боку, была актыўная жыццёвая пазіцыя Пятра Лысенкі ды супрацоўнікаў Акадэміі навук, а з іншага — ідэю падтрымала Беларуска праваслаўная царква й Сяргей Румас, які ў той час узначальваў наш банк. І мы сёння ўжо як пераемнікі на фінальнай стадыі гэтага шматгадовага й складанага працэсу па праве падзяляем радасць і гонар, што маем дачыненне да вялікай справы. І зноў жа я адчуваю логіку й справядлівасць таго, што нашу калектывную працу мы прэзентуем у гэтыя дні, бо сёння Беларусі патрэбны сімвалы аднаўлення”.

Пасля таго, як Тураўскі крыж быў прадстаўлены на свяце Узв’язання Крыжа Госпадняга, запланавана яго экспанаванне ў Царкоўна-гістарычным музеі Беларускай Праваслаўнай Царквы. Кожны зможа падысці, паглядзець на святыню. А ў дзень памяці святога Кірылы Тураўскага, 11 траўня 2021 года, Тураўскі крыж прынясуць у Тураў. Тады ж, у часе ўрачыстага набажэнства, у рэліквію будучь змешчаныя часцінкі мошчаў святых і часцінка крыжа, на якім быў Укражываны Хрыстос.

Сваю кнігу “Сказанне пра Тураў” Пётр Лысенка пачынаў з цытаты з аповесці “Дрыгва” Якуба Коласа і працягваў так:

“Як і ў тых даўнія часы, і сёння цячэ Прыпяць — гэтая Амазонка беларускага Палесся. Як і ў тых даўнія часы, цячэ час.

Як і ў тых даўнія часы, на беразе Прыпяці стаіць Тураў — адзін са старажытнейшых беларускіх гарадоў.

Сыходзяць вякі, мінаюць тысячагоддзі. Бурлівыя падзеі скаланаюць спакойную плынь жыцця.

А старажытны Тураў задумліва назірае, як цячэнне Прыпяці зносіць удалеч час, падзеі, набыткі”.

Не ўсе набыткі зносіць час. Тое, што патрэбна зямлі і людзям — застаецца, вяртаецца. У нашым часе Тураў і Беларусь будзе ахоўвацца яшчэ адной святыняй.

Людміла Рублеўская

ВЕСТКІ З СУПОЛАК

Гатуем “Смачна” ды анлайн

У Беларусі кажучь: хочаш есці калачы, то не сядзі на пячы. Іншымі словамі: хто любіць працаваць, той і жыве ў дастатку. Нашы супляменнікі славяцца й за межамі Бацькаўшчыны працавітасцю, а яшчэ ветлівасцю й гасціннасцю! І гэта рысы нацыянальнага характару, а не жаданне “прыгожа выглядаць”.

Даўней, калі надаралася вольная хвіліна, вяскоўцы ладзілі сямейныя ці сяброўскія вячоркі, якія не абыходзіліся без пачастункаў. Прычым гаспадыня магла паказаць свае кухарскія здольнасці ў поўнай меры! Адна падавала гасцям бабку, другая — дранікі, трэцяя — верашчаку... А пірагі з рознай начынкай, а каўбаскі пальцам піханыя, а калдуны! Прадаўжаць можна бясконца: беларуская кухня разнастайная.

Калі ў Расіі быў усеагульны каранцін з-за каранавіруса, то гэта прыўнесла змены ў характар працы многіх людзей. Супрацоўнікі Новасібірскага цэнтра беларускай культуры таксама ў іх ліку. Працавалі ў дыстанцыйным рэжыме, шукалі новыя ідэі, каб рэалізаваць іх у новых умовах. І ўзнікла ідэя: стварыць цыкл кулінарных майстар-класаў “Смачна”. Мы ўзяліся разам з беларусамі Новасібірска гатаваць нацыянальныя беларускія стравы ды ўсё тое паказваць.

Чаму “Смачна”? Бо ў 2013-м наш цэнтр выдаў аднайменны зборнік рэцэптаў. (“Дзякуючы НЦБК мы выдалі кнігу “Смачна!!!” са шматлікімі беларускімі кулінарнымі рэцэптамі, у многім выкарыстоўваючы лепшы досвед падобных фэстаў. Цяпер адкрываць Беларусь для сябе ў рэгіёне можна й праз смачныя адметныя стравы”, — так пісала пра тое супрацоўніца цэнтра Людміла Бяляўская ў тэксце “«Свята бульбы» з дэгустацый” — ГР, 16.2014. Аб прэзентацыі кнігі быў яе тэкст “У Сібіры — з родным смакам” (ГР, 5.12.2013), у якім удакладнялася: то была ўжо трэцяя кніга, выдадзеная з падтрымкай НЦБК. Так што напісанае — застэца, і мае працяг. — Рэд.) Сакрэтамі прыгатавання сваіх

Андрэй Гасюк гатаваў дранікі

страў у кнізе падзяліліся новасібірскія беларусы. А людзі ж розныя: адны ўжо дарослымі паехалі з дому, другія — пакінулі Бацькаўшчыну з бацькамі яшчэ дзецьмі, трэція — нарадзіліся ў Сібіры, але ж не забываюць родавых каранёў. І ўсіх нас паядноўвае тут бязмежная любоў да роднай Беларусі.

Героём першага выпуску “Смачна” стала Марыя Белакурская, салістка Новасібірскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы й балета. Нарадзілася й вырасла Марыя ў Мінску, закончыла Мінскае дзяржаўнае музычнылішча імя М.І. Глінкі (цяпер музычны каледж): адзяленне харавога дырыжыравання. Далей навучалася ў Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі. Яе запрасілі працаваць у Новасібірск, і ўжо 7 гадоў мінчанка жыве ў Сібіры. Як прызналася гасця, вельмі тужыць па Бацькаўшчыне ды імкнецца пры першай магчымасці наведаць родных у Беларусі.

Гатавалі мы з Марыяй халаднік: беларускі летні суп. Гэткі аналаг папулярнай у Расіі акрошкі. Гасця наша прызналася, што гатуе страву па асаблівым рэцэпце матулі ды вельмі хвалюецца. У часе майстар-класа Марыя ўгадавала сваё дзяцінства ў Беларусі, смак клёцак, якімі частавала яе бабуля, што жыла ў Полацку. Анастасія ж расказала, што ўпершыню паспрабавала халаднік, калі была ў Мінску ў 2010 годзе. І ягоны смак у яе асацыюецца з Беларуссю. А яшчэ Марыя Белакурская ды кіраўніца НЦБК Анастасія Дзяменцьева прыгожа спявалі беларускую народную песню “Ой, сівы конь бяжыць”. (Паглядзіце, сябры, дуэт дзвюх галасі-

праўднай прыгажосці... — Рэд.) Пасля дэгустацыі мы зразумелі, што рэцэпт у Марыі ды яе мамы сапраўды асаблівы: атрымалася ну вельмі смачна!

Дарадца, кіраўнік Аддзялення Пасольства Беларусі ў Расіі ў Новасібірску Андрэй Гасюк стаў ганаровым гасцем другога выпуску. Андрэй Валер’евіч родам з Мінска, там і вырас. Закончыў Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт і Акадэмію кіравання пры Прэзідэнце Беларусі. А гатавалі мы самую, мабыць, беларускую з усіх нашых страў: дранікі. У многіх замежнікаў, сапраўды, менавіта з імі ў першую чаргу асацыюецца беларуская кухня. Гаварылі ў часе майстар-класа й пра дзейнасць Пасольства, пра ўражанні ад жыцця ў Сібіры. Наш гасць расказаў, што бульбу трэба церці на такой адметнай тарцы, “што нібы цвіком прабіта”, і яшчэ не шкадаваць тлушчу — такі сакрэт сапраўдных беларускіх дранікаў!

Першыя два выпускі цыкла кулінарных майстар-класаў “Смачна” засведчылі: анлайн фармат мае шмат плюсаў. Папершае, глядчы могуць глядзець відэа з любога месца свету — а беларусаў па свеце вельмі шмат. Па-другое, запіс даступны й пасля заканчэння эфіру: на Ютуб-канале нашага Дома нацыянальных культур

Марыя з Анастасіяй і гатавалі, і спявалі разам

імя Г.Д. Завалокіна. І па-трэцяе, у такім фармаце становіцца відавочным, што нацыянальная кухня — гэта наш важны культурны складнік? Бо разам з нашай ежай можна са смакам “спажываць” і нашы культурныя адметнасці, далучацца да беларускіх традыцый. Так што, далучайцеся да нас — і давайце будзем разам гатаваць “Смачна”!

Тацяна Нялюбіна, метадыстка Новасібірскага цэнтра беларускай культуры. Фота аўтара.

тых сібірскіх беларусаў, паяднаных роднаю песняю — не пашкадуеце. Аж вочы вільготныя становяцца: столькі ў тым са-

Ад рэдакцыі. Наша няштатная карэспандэнтка з Новасібірска напісала й пра тое, што цяпер НЦБК працуе ў складзе ДНК імя Завалокіна, раней жа быў самастойнай адзінкай. Перад Днём Перамогі артысты беларускага цэнтра далучыліся да флэшмоба “Синий платочек” #синийплаточек, які ініцыяваў ДНК. Спявалі песню Анастасія Дзяменцьева ды беларускі ансамбль “Завіруха”. Праект прысвечаны гістарычнай памяці пра ўнёсак жанчын у перамогу ды ўмацаванне міру. Бо, як вядома, песня “Синий платочек” стала не проста сімвалам ваеннай эпохі, але й увасабленнем вялікай веры дзяўчат, жанчын у сваіх абранікаў, у іх перамогу.

З цеплынёй ды ўдзячнасцю паведамляе Тацяна Нялюбіна, што ў Новасібірску цэнтр беларускай культуры даходзяць па пошце нумары “Голас Радзімы”: “Дзякую! Мне асабліва прыемна, што газеты прыходзяць у канвертах, зробленых на маёй малай Радзіме: у горадзе Барысаве! Адкрываеш канверт — і хуценька ўдыхаеш роднае паветра, пакуль не разышлося па ўсім пакоі”.

Згаданыя ў тэксце майстар-класы можна паглядзець у інтэрнэце па спасылках:

“Смачна” з Марыяй Белакурскай — <https://www.youtube.com/watch?v=Fy1U513UWjs&list=PLPYHuWSysaNvuHsNsKEoFX0Wva0ViRn-&index=4&t=0s>

“Смачна” з Андрэем Гасюком — https://www.youtube.com/watch?v=Rilh2_bzx7U&list=PLPYHuWSysaNvuHsNsKEoFX0Wva0ViRn-&index=6&t=0s

А па гэтай спасылцы можна даведацца, што некаторыя кулінарныя традыцыі беларусаў сёння знаходзяцца пад аховай дзяржавы: <https://www.sb.by/articles/apetytnaya-skarbonka.html>

ЛІТАРАТУРНЫЯ МАСТЫ

Генадзь Аўласенка на марыйскай мове

Творчасць беларускага дзіцячага пісьменніка, які жыў і працуе ў Чэрвені, на Міншчыне, добра вядомая ў многіх краінах. Вось і ў Марый Эл (Расійская Федэрацыя) з’явілася яго новая публікацыя.

У часопісе “Кече” (назва перакладаецца як “Сонейка”) (4-ы нумар за 2019 год) пабачыла свет невялікая казка Генадзя Аўласенкі. Яе пераклала Святлана Грыгор’ева-Сато. Дарэчы, наклад дзіцячага марыйскага выдання — 1100 асобнікаў. Пагадзіцеся, зусім няблага для

колькасна невялікага народа. Галоўны рэдактар часопіса — пісьменніца Святлана Архіпава. Выдаўцом “Кече” выступае Выдавецкі дом “Марыйскае кніжнае выдавецтва” (дырэктар — пісьменнік і добры сябар беларускай літаратуры Юрый Салаўёў). Як бачым, з’яўленне казкі беларускага

пісьменніка ў часопісе — зусім не выпадковае.

У беларускай ды марыйскай нацыянальных літаратур на сённяшнім этапе складаюцца неабліга дачыненні. Адзін з новых праектаў, над якім рупяцца ў Марыйскім кніжным выдавецтве, — анталогія беларускай дзіцячай літаратуры ў перакладах на марыйскую мову. Дырэктар выдавецтва Юрый Салаўёў, каментуючы гэты праект, адзна-

чыў: ёсць спадзяванне, што яна прыйдзе да марыйскіх юных чытачоў ужо ў хуткім часе. Да таго ж ёсць у выдавецтве яшчэ адна цікавая задумка: зрабіць і марыйскую кнігу Уладзіміра Караткевіча. Па словах Юрыя Салаўёва, беларуская літаратура — захапляльны мастацкі свет. І ён марыць пракласці ў яго шлях і чытачам розных узроўняў з Марый Эл.

Кастусь Ладуцька

“Голас Радзімы”: 65 гадоў!

Чытайце газету ў інтэрнэце на партале vziasda.by

Падпісацца на газету “Голас Радзімы” можна ў паштовых аддзяленнях Беларусі

© “Голас Радзімы”, 2020

Заснавальнік:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “Выдавецкі дом “Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Пакой 907.
E-mail: golas_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-3111726

Рэдакцыйнае пасведчанне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Выдавец:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “Выдавецкі дом “Звязда”
Дырэктар — галоўны рэдактар
Алесь Мікалаевіч КАРЛЮКЕВІЧ

Аб’ём выдання: 2 друк. арк.
Падпісана да друку: 29.09.2020 г.
Наклад 373.
Заказ — 1378.
Выходзіць 2 разы на месяц

Месца друкавання:
Друкарня Рэспубліканскага
ўнітарнага прадпрыемства
“Выдавецтва “Беларускі Дом друку”
ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004
Пр-т Незалежнасці, 79/1. 220013, Мінск,
Рэспубліка Беларусь

Рукпісы прымаюцца толькі ў
электронным выглядзе, не вяртаюцца
і не рэцэнзуюцца. Пазіцыі рэдакцыі
ды аўтараў, матэрыялы якіх
друкуюцца на старонках “Голасу
Радзімы”, могуць не супадаць.